

ΚΙΝΗΣΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

www.kipan.gr

kipan.gr@gmail.com

Αθήνα, 10 Δεκεμβρίου 2019

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Τ Υ Π Ο Υ

Θέμα: για το νέο νομοσχέδιο του υπουργείου παιδείας «Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘ.Α.Α.Ε.), ΕΛΚΕ κλπ»

Η ΚΙΠΑΝ έχει υποστηρίξει σθεναρά την αξιολόγηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (έννοια και διαδικασία που έχει αμφισβητηθεί και πολεμηθεί από ορισμένες πλευρές), ως διαδικασία αυτογνωσίας και αναβάθμισης των ιδρυμάτων, καθώς και εναρμονισμού και ευρωπαϊκής σύγκλισης της παρεχόμενης εκπαίδευσης και των αντίστοιχων τίτλων σπουδών.

Ακόμη, επισημαίνει διαρκώς την έλλειψη και την **ανάγκη χάραξης μακροπρόθεσμης, συναινετικής πολιτικής για την τριτοβάθμια εκπαίδευση** και την παιδεία γενικότερα, ενταγμένη στο πλαίσιο στρατηγικού αναπτυξιακού σχεδιασμού για τη χώρα.

Στις θέσεις της ΚΙΠΑΝ περιλαμβάνεται η **ενίσχυση της συνταγματικά καθοριζόμενης αυτοδιοίκησης των ΑΕΙ** και η ανάπτυξη των ιδρυμάτων με **τετραετείς προγραμματισμούς** και σύναψη αντίστοιχων προγραμματικών συμφωνιών με το υπουργείο παιδείας, όπως και η χρηματοδότηση στο πλαίσιο των αναπτυξιακών προγραμματισμών και με βάση την αξιολόγηση των ιδρυμάτων. Παράλληλα η ΚΙΠΑΝ υποστηρίζει την κατάργηση της αυξημένης γραφειοκρατίας των ΕΛΚΕ, με **απεμπλοκή από το δημόσιο λογιστικό** καθώς και την ίδρυση ΝΠΙΔ για την αξιοποίηση και διαχείριση των πόρων των ΑΕΙ.

Με το νέο νομοσχέδιο του υπουργείου που τέθηκε στη διαβούλευση [βλ. 1] η ΑΔΙΠ μετονομάζεται σε ΕΘΑΑΕ - Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης, με τις αρμοδιότητές της να δίνονται στο «Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης». Η ΕΘΑΑΕ έχει παράλληλα και «Ανώτατο Συμβούλιο» με τον ίδιο πρόεδρο, που εισηγείται στον υπουργό την εθνική στρατηγική για την ανώτατη εκπαίδευση, διαπραγματεύεται με τα ΑΕΙ και ελέγχει την εκτέλεση των προγραμματικών συμφωνιών, και εισηγείται την κατανομή των θέσεων προσωπικού και της δημόσιας χρηματοδότησης στα ΑΕΙ. Το δε 20% της τακτικής χρηματοδότησης κατανέμεται στα ΑΕΙ με βάση την επίδοση σε επιλεγμένους δείκτες ποιότητας. Στο νομοσχέδιο περιλαμβάνεται και πλειάδα ρυθμίσεων για απλοποίηση της λειτουργίας των ΕΛΚΕ.

Με βάση τα ανωτέρω οι απόψεις μας συνοψίζονται στα εξής:

-Για το νομοσχέδιο

Με την ίδρυση της ΕΘ.Α.Α.Ε., στο βαθμό που μεταφέρονται αρμοδιότητες από το υπουργείο παιδείας σε εξωτερικά όργανα εποπτείας και ελέγχου, ευνοείται η αυτοδιοίκηση και η απεξάρτηση των ιδρυμάτων από τον έλεγχο του υπουργείου. Όταν όμως έχει εξαγγελθεί νέος νόμος πλαίσιο και αλλαγές στον τρόπο εισαγωγής των φοιτητών - που θα επηρεάσουν την αξιολόγηση των ιδρυμάτων και την επίτευξη των στόχων ποιότητας - **δεν είναι κατανοητό γιατί το νομοσχέδιο ίδρυσης της ΕΘΑΑΕ έπρεπε να προηγηθεί.**

Οι ρυθμίσεις για ενίσχυση της αυτοδιοίκησης θα πρέπει να μην είναι αποσπασματικές αλλά να

εντάσσονται στο νέο πλαίσιο που σχεδιάζεται για τα ΑΕΙ, με προβλέψεις για «θεσμικά αντίβαρα» στη διοίκηση των πανεπιστημίων, και να εναρμονίζονται με τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ.

-Για τη σύνδεση προγραμματισμού - χρηματοδότησης - αξιολόγησης

Είναι θετικό ότι θα αποφασίζει η ΕΘ.Α.Α.Ε. και όχι το υπουργείο για την κατανομή στα ιδρύματα της τακτικής κρατικής χρηματοδότησης (όχι για το ύψος της). Στα κριτήρια που ορίζει το νομοσχέδιο (άρθρο 16, παρ. 2α) και μπορούν και πρέπει να συνυπολογιστούν και άλλοι δείκτες, όπως οι υποδομές του ιδρύματος που επηρεάζουν την ποιότητα της εκπαίδευσης.

Θεωρούμε επίσης **ιδιαίτερα θετικό ότι εισάγεται ξανά**, μετά τους νόμους 3577/2007 και 4009/2011, **η απαίτηση για τετραετείς προγραμματισμούς** και συμφωνίες υπουργείου-ΑΕΙ.

Τα προηγούμενα χρόνια τα ιδρύματα υπέστησαν δραστικές περικοπές στη χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό. Είναι αδιαπραγμάτευτη θέση μας ότι η χρηματοδότηση των ιδρυμάτων δεν μπορεί να συνεχίσει να μειώνεται, αντίθετα θα πρέπει να αυξηθεί σημαντικά. **Η τακτική χρηματοδότηση πρέπει να καλύπτει τις δαπάνες λειτουργίας των ιδρυμάτων** και δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το σύνολο της κρατικής χρηματοδότησης που κάθε ίδρυμα λάμβανε κατά την τελευταία πενταετία, ούτε πρέπει να μειωθεί από το επίπεδο αυτό σε κάποιο ίδρυμα εξαιτίας της τροποποίησης του αλγορίθμου κατανομής.

Με βάση τους δείκτες ποιότητας και επιτευγμάτων **πρόσθετη χρηματοδότηση, επιπλέον της τακτικής** (όπως προβλέπεται στο άρθρο 63 παρ.2 του Ν4009/2011), θα πρέπει να χορηγείται στα ιδρύματα. Ανάλογα με τον βαθμό επίτευξης των στόχων να παρέχεται κατά περίπτωση αφενός **ως επιβράβευση** και κίνητρο και αφετέρου **ως ενίσχυση** στις περιπτώσεις που εντοπίζονται αδυναμίες, προκειμένου αυτές να αντιμετωπιστούν.

Επομένως **είναι λάθος η σύνδεση μέρους (20%) της τακτικής χρηματοδότησης με την επίτευξη στόχων** όπως προβλέπεται στο νομοσχέδιο, αντί για πρόσθετη - έκτακτη προς τούτο χρηματοδότηση, επειδή συνεπάγεται ότι α) ορισμένα ιδρύματα θα έχουν μείωση της τωρινής και ήδη μειωμένης επί χρόνια, κατά 40% σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία, χρηματοδότησης, β) υπονομεύεται, πριν ακόμη καθιερωθεί και κατακτηθεί, ο ποιοτικός χαρακτήρας των προγραμματικών συμφωνιών και μετατρέπεται η διαδικασία αυτή σε οικονομίστικη, με επιφανειακούς, αριθμητικούς δείκτες ποιότητας.

Επισημαίνεται όμως ότι η αξιολόγηση είναι επιφανειακή όταν τα τμήματα δεν έχουν αποφασιστικό λόγο στην επιλογή των υποψήφιων φοιτητών και του αριθμού τους, και δεν έχουν δυνατότητα παροχής κινήτρων για την προσέλκυση του καλύτερου διδακτικού-ερευνητικού προσωπικού.

Επίσης θα πρέπει **να αξιολογούνται όλα τα ιδρύματα με τους ίδιους δείκτες ποιότητας αλλά με διαφορετική βάση για κάθε ίδρυμα και αντίστοιχα στόχο**, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τη μεγάλη διαφοροποίηση μεταξύ τους. Δεν μπορεί π.χ. ένα ίδρυμα να κρίνεται σύμφωνα με τους δείκτες ποιότητας για την έρευνα και ένα άλλο σύμφωνα με το φοιτητικό δυναμικό και τα προγράμματα σπουδών. Οι δείκτες έρευνας αναφορικά με τη βάση τους και το στόχο δεν μπορεί να είναι ίδιοι για ένα διεπιστημονικό ΑΕΙ, όπως το ΑΠΘ και για ένα μονοθεματικό όπως είναι το ΕΜΠ ή το Πάντειο, ή για ένα νέο ΑΕΙ σε σύγκριση με ένα παλαιό.

-Για την ΕΘΑΑΕ

Ενισχύει την ανεξαρτησία της Αρχής ο ορισμός του προέδρου της ΕΘ.Α.Α.Ε. με σύμφωνη και όχι απλή γνώμη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Όμως

σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Επιτροπής της Βουλής θα πρέπει κατά την τελική φάση **να απαιτείται ομοίως και για τον ορισμό του αντιπροέδρου και των υπολοίπων μελών** του Ανώτατου Συμβουλίου (όπως γίνεται σε άλλες ανεξάρτητες αρχές, όπως π.χ. το ΕΣΡ).

Αντίθετα, δεν ενισχύει την ανεξαρτησία του Συμβουλίου Αξιολόγησης και ενέχει τον **κίνδυνο μονομερούς ελέγχου της σύνθεσής του η συγκρότηση των ανά αντικείμενο επιτροπών επιλογής για τα μέλη ΔΕΠ του Συμβουλίου από τον ίδιο τον πρόεδρο** και με συμμετοχή του σε αυτές, όπως προβλέπει το νομοσχέδιο. Θα πρέπει να εξακολουθήσει «η αξιολόγηση των υποψηφίων [να] ανατίθεται από τον πρόεδρο, ύστερα από **σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου**», όπως συνέβαινε έως τώρα με την ΑΔΙΠ (Ν.4009/2011, άρθρο 67, παρ.2).

Επισημαίνουμε ακόμη την **παράλειψη** διατύπωσης αντίστοιχης με την ισχύουσα διάταξη **για την ανεξαρτησία των μελών της Αρχής** («Τα μέλη του Συμβουλίου απολαμβάνουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας» Ν.4009/2011, άρθρο 67, παρ.1), καθώς και την παράλειψη του **περιορισμού της εποπτείας του υπουργείου** ο οποίος τώρα ισχύει, στον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων της και μόνον (Ν.4009/2011, άρθρο 64, παρ.2).

Είναι κρίσιμο να προσεχθούν ιδιαίτερα οι απαιτήσεις για ανεξαρτησία της Αρχής ώστε **να καλύπτονται τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα Διασφάλισης Ποιότητας** και να μην απειλείται η συμμετοχή των ελληνικών ΑΕΙ στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αναγνώρισης τίτλων σπουδών. Ήδη, το γεγονός ότι ο νυν πρόεδρος της ΑΔΙΠ πριν οριστεί από τον υπουργό στη θέση αυτή, ήταν σύμβουλος του (υπεύθυνος για τις συγχωνεύσεις και πανεπιστημιοποιήσεις των ΤΕΙ, για τις οποίες η ΑΔΙΠ είχε αντιρρήσεις και παρακάμφθηκε, και τις οποίες θα καλούνταν στη συνέχεια να αξιολογήσει) παραβιάζει εξόφθαλμα τα εχέγγυα της ανεξαρτησίας της αρχής και είναι απαράδεκτο για τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Για την ευόδωση του εγχειρήματος και την εξασφάλιση της συνέχειας της λειτουργίας της ΑΔΙΠ με το νέο καθεστώς, χωρίς να ακυρώνονται και για να μη χρειαστεί να επανεκκινηθούν οι τρέχουσες διαδικασίες αξιολόγησης και πιστοποίησης, είναι απαραίτητο να προετοιμαστεί και να οριστεί σωστά **οδικός χάρτης για το μεταβατικό μεσοδιάστημα** και το πρώτο εξάμηνο λειτουργίας της ΕΘΑΑΕ.

Δεν θα συμβάλει στη λειτουργία του ΣΑΠ και δεν υπάρχει λόγος να περιλαμβάνεται στη σύνθεσή του ένας **φοιτητής (!)** που θα αναδεικνύεται από κλήρωση μεταξύ των δεκάδων χιλιάδων φοιτητών των ΑΕΙ.

Προβληματισμό επίσης γεννά ο υπερβολικός φόρτος αρμοδιοτήτων για τα μέλη των δύο συμβουλίων και ειδικά για τον πρόεδρο της αρχής. Οι αυξημένες αρμοδιότητες του Ανώτατου Συμβουλίου επιβάλλουν την **αύξηση του αριθμού των μελών** του (από 5 σε 7 ή 9).

-Για την εθνική στρατηγική

Ως ανεξάρτητη αρχή η ΕΘΑΑΕ δεν μπορεί να έχει την ευθύνη καθορισμού της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση. Η αρμοδιότητα αυτή ανήκει στην εκάστοτε κυβέρνηση και η οποία έχει την αποκλειστική ευθύνη. Η ΕΘ.Α.Α.Ε. πρέπει να έχει την ευθύνη του ελέγχου υλοποίησης της εθνικής στρατηγικής, μέσω της σύναψης των προγραμματικών συμφωνιών με τα ιδρύματα και της αξιολόγησης των ιδρυμάτων.

Άλλωστε, ο εθνικός σχεδιασμός πρέπει να αφορά συνολικά τον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης και της έρευνας, και πρέπει επιτέλους, μετά από παλινωδίες, διαδοχικές ιδρύσεις και καταργήσεις συμβουλίων (ΣΑΠ, ΕΣΑΠ, ΕΣΥΠ, ΕΣΕΤ κλπ), να συγκροτηθεί ένα όργανο με εχέγγυα κύρους και ανεξαρτησίας που να σχεδιάζει μακροπρόθεσμα την εθνική στρατηγική για την ανώτατη εκπαίδευση και την έρευνα.

-Για τους ΕΛΚΕ

Είναι θετικές οι διατάξεις που προτείνονται για απλοποίηση της λειτουργίας των ΕΛΚΕ, αλλά παραμένει ισχυρό το αίτημά μας για **απεμπλοκή από το δημόσιο λογιστικό καθώς και την ίδρυση ΝΠΙΔ** για την αξιοποίηση και διαχείριση των πόρων των ΑΕΙ (Ν.4009/2011, άρθρο 58).

-Για τις ΑΣΤΕ

Με το νομοσχέδιο (άρθρο 43) παρέχεται, σωστά, στους σπουδαστές των ΑΣΤΕ (Ανώτερες Σχολές Τουριστικών Επαγγελματών [βλ. 2] ακαδημαϊκή ταυτότητα και τα προνόμια που προκύπτουν από αυτήν. Ελπίζουμε να μην αποτελεί αυτό το πρώτο βήμα για την ίδρυση «Πανεπιστημίου Τουρισμού», και την ανωτατοποίηση των ΑΣΤΕ, όπως έχει εξαγγείλει ο υφυπουργός Τουρισμού [βλ. 3]), υποκαθιστώντας την υπουργό παιδείας, και να ασχοληθεί πλέον ο κ. Κόνσολας, βουλευτής Δωδεκανήσων, με την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης των σχολών αυτών στο επίπεδο που βρίσκονται.

ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ της ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ

Παραπομπές

[1] <http://www.opengov.gr/yppepth/?p=4969>

[2] <https://edu.klimaka.gr/tritobathmia-ekpaideysh/turistikwn-epaggelmatwn/494-anoteressholes-touristikhs-ekpaideyshs>

[3] https://www.ethnos.gr/ellada/63216_konsolas-proaniggeile-panepistimio-toyrismoy-me-perizitites-eidikotites

[4] https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/303782_shedio-nomoy-anabathmizontai-se-aei-oi-anoteressholes-toyristikis-ekpaideysis